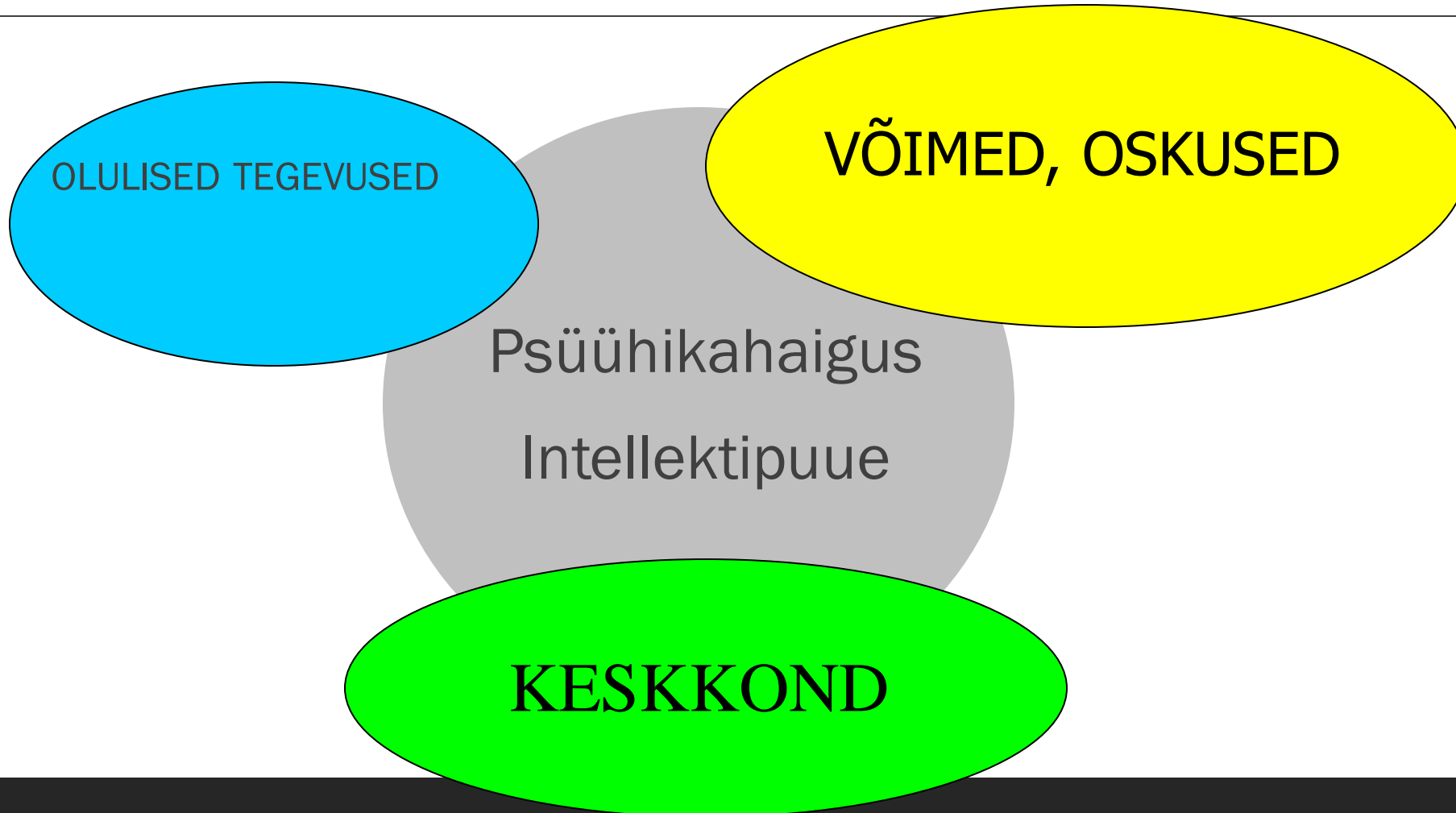

Töotegevuste juhendamine kognitiivse languse puhul

MONIKA SALUMAA

PSÜÜHIKAHÄIREGA INIMESE TEGEVUSVÕIME

TEGEVUSVÕIME

Inimese võime saada hakkama oma igapäevase eluga kodus tööl ja vabal ajal, omades selleks vajalikke eeldusi.

tegevustervikud

tegevuseeldused

keskkond

TEGEVUSTERVIKUD

Inimtegevuse kategooriad, mis iseloomustavad igapäevaelu tegevuste jagunemist tegevuse eesmärgi järgi.

enese eest hoolitsemine

töötegevused

vabaaja veetmine

Töötegevused

- Tegevused, mida tunnetatakse kohustusena
- Peavad sisalduma iga tööealise inimese elus
- Raske ja sügava puude korral tähendavad ka majapidamistöode sooritust või SI-I põhinevat sekkumist
- Ideaalis toimuvad mitte elukeskkonnas

Töötegevuse leidmine

- Lähtub inimese oskuste tasemest
- Põhineb inimese huvidel
- Kuulub igapäevaste kohustuste hulka

TÖÖTEGEVUSE KOHANDAMINE:

- TEGEVUSE KONKRETISEERIMINE
- TEGEVUSE PIIRITLEMINE
- TEGEVUSE ASTMESTAMINE LÄHTUVALT INIMESE KOGNITIIVSEST VÕIMEKUSEST
- TOETAVA KESKKONNA MÄÄRAMINE

Töötegevuse pakkumise aluseks on päevaplaani kasutamine klienditöös

PÄEVAPLAANIS PEAVAD KLIENDI KOHUSTUSED VAHELDUMA
TALLE MEELDIVATE TEGEVUSTEGA

TEACCH PROGRAMM

- **Treatment and** (ravi ja
- **Education of** haridus
- **Autistic and related** autistlikele ja
- **Communication** kommunikatsiooni-
- **Handicapped** puudega lastele)
- **Children**

Eric Schopler

TEACCH programm:

Eesmärk: Selguse loomine ja iseseisvuse suurenemine

- Põhineb alternatiivse kommunikatsiooni vormi kasutamisel
- Struktureerib keskkonna ja olukorrad
- Piiritleb tegevuse/ülesande

Vajalikud vahendid

- Tahvel
- Piktogrammide, pildid, fotod, esemed
- Check in kaart (kaardid)
- Kleebisega takjapael
- Karbid, kastid
- Plastikalus lauale

Keskkonna kohandamine

- Ruumi muutmine väiksemaks
- Kindlate tegevuste sidumine kindla kohaga ruumis ja nende märgistamine
- Töökoha visualiseerimine
- Visuaalse instruksiooni koostamine

Struktuuri loomine (1)

- Vali koht, kus klient tegevusi sooritama hakkab
- Loo selgus kliendi töö-/tegevuskohal
 - - tahvel ülesannete visualiseerimiseks
 - - check-in kaardi/eseme asukoht
 - - märgise paigutus laual/tegevuskohal
 - - erineva eesmärgiga tööalused
 - - tegevuskarpide asukoht enne ja peale sooritust

Struktuuri loomine (2)

- Loo selgus ja süsteem, kuidas klient töö-/tegevuskohani/-kohalt liigub
- Märkista olulised kohad
- Juhendamisel järgi alati sama süsteemi

Struktuuri loomine (3)

Vali tegevused, mida soovid, et klient sooritaks

Kohanda tegevused (lähtuvalt oskustest ja huvidest)

Märgista tegevuskarbid

Koosta plaan, mida ja mis järjekorras klient teeb

Leia preemia, mis antud inimese puhul töötab

Hangi kõik vajalikud pildid/piktogrammide/esemed

Vali endale koht juhendamiseks/õpetamiseks

Uue (töö-)tegevuse õpetamine

Räägi nii vähe kui võimalik

Pane tahvlile korraga üks tegevus

Ruumis liikudes juhenda klienti manuaalselt

Õpeta tegevust manuaalsel juhendamisel, osutades või demonstratsiooni teel

Loo süsteem, kuidas täpselt premeerid

Alusta õpet süsteemselt, tagades tegevuse sooritamise algusest lõpuni

Töötamise õpetamine

- Kui klient saab aru, mida ta peab tegema, siis liigu samm-sammult temast eemale
- Lisa tahvlile ükshaaval tegevusi
- Harjuta klienti ise pilte võtma ja asetama
- Pikenda järk-järgult sooritatavaid tegevusi
- Kui klient tegevuse sooritamise käigu peatub, püsti tõuseb või töökohalt lahkub, siis ära kohe tee midagi – anna talle aega!

Kognitiivselt väga madala taseme korral:

- Leiame kliendile tegevused tema aistingute toetamiseks
- Kasutame sekkumisel SI passiivset või poolaktiivset vormi
- Õpetame kliendile soovitud tegevust operantse tingimise abil

Edu teadmiste rakendamisel!